

Itaque Catholicis, aut degentibus in via, aut commorantibus in Purgatorio reperitur spes theologiae. Licet enim securè illæ animæ sint premi obtinendi, ables tamen præsumptionem.

IV. QUÆST. II. Daturne spei præceptum? RESP. Adhinc omnes, & perspicuè illud Scriptura sanctæ imponunt. Sperare in Domino. Immò, ut subdit Propheta, vita fidelium vita spei est. Quoniam tu Domine finzat artere in spe constituitis me. Psal. 4. Quid enim est vita, seu potius peregrinatio nostra, nisi via ad Patriam? Illuc vota nostra confipere omnia debent. Hanc veritatem definit Tridentinum sif. 6. cap. 6. & Alexander VII. damnum sequentem thesim: Homo nullo unquam vita sua tempore tenuerit eliceret aliud fideli, spei, & charitatis ex vi præceptorum ad eas virtutes pertinentium. Obligat hoc præceptum, cum primum resulteret rationis lumen, & quidem per le, scit & cum excedunt de hoc mundo est. Urget denique per se præceptum istud ad frequentandos hujusmodi virtutis actus. Plures docent, nullum esse tempus determinatum in quo ejusmodi præceptum urgat. Quia ratione affecti à viris christianis tantum paradoxum possunt, sicut non percipi. Vix christiani recitare sincerè orationem dominicalem valent, quin elicant actus spei. Per accidens urgat præceptum istud quoties gravis tentatio animum pulsat contra spem; cum Sacramentum penitentie peragendum est; quando urgent præcepta charitatis, & orationis, &c.

V. Spem comitarum timor, qui est fuga malorum, quod vitari facile nequit. Dividitur in filiale, initiale, servile, & mundanum, qui turpis est. Servilis est bonus, quem Deus Matth. 20. fudet. Timete eum qui periret corpori, & animam perdere in gehennam. Timo iste à Spiritu sancto est, non tamen est donum Spiritus sancti. Timor vero filialis & castus donum est Spiritus sancti, sicut & timor initialis, qui non distinguitur à primo nisi tanquam imperfictum à perfetto.

VI. QUÆST. III. Daturne timoris præceptum? RESP. Adhinc omnes. Pater ex Scriptura sancta. Deut. cap. 10. inquit Deus: Et nunc, Israhel, quid Dominus tuus peccat à te, nisi ut times Dominum tuum? Et David Ps. 33. Timete Dominum omnium sancti eius. Præceptum istud peculiare est.

VII. QUÆST. IV. Quoniam sunt vita spei oppositæ? RESP. Sunt desperatio, & præsumptio. Desperatio describitur, quod sit voluntas efficax abiciendi salutem aeternam ex divina misericordia consequndam. Gravissimum peccatum est: male quippe senti de divina misericordia.

VIII. Præsumptio est perverba, seu inordinata confidentia in divinam misericordiam. Grave peccatum est, & in illud frequentius quam in desperatione incident peccatores, qui confidunt gloriari aeternam se affectuoso sine jejunis, sine carnis consciatione, & absque laboriosis operibus. Quare Christiani illi qui vitam ducunt in ludis, in convivis, in solatis, in promiscuis virorum, & mulierum conversationibus, non sperant in Deum, sed Deum tentant; & quamvis non peccent peccatum præsumptionis propriè dicitur, que conjuncta cum heresi est, sunt tamen

in continuo peccato incuria propria salutis eterne. Perseverant in peccatis ex nimia fiducia in divinam misericordiam. Hec sola crassa negligencia, haec stupida torpido, & indolentia in gravissimo eterne salutis negotio, grave peccatum est. Diuturna perseverantia in peccatis ex spe divina misericordia supplicium est divina vindicta, qua spargit poenales cæcitatibus super illicitas cupiditates.

DISSERTATIO II.

De Charitate erga Deum.

U

ltimum inter virtutes Theologicas locum occupat charitas, quia cardinem finis, & meta est. Hec est vinculum christianæ perfectionis, sine qua nihil prolunt cetera, & cum qua omnia prolunt ad vitam aeternam. Sed quod lugeri satis non potest, non pauci Casuistæ hanc præ ceteris virtutibus suis laxis opinionibus quasi existigunt, & ejusdem exercitum ad nihil ferè redigere pertinentarunt, ut ex sequentibus thesibus palam fieri.

CAPUT I.

Census propositionum præscriptarum.

I. Alexander VII. quinque supra quadraginta propositiones proscriptis, quarum prima ejusmodi est. Homo nullo unquam vita sua tempore tenuerit eliceret aliud fideli, spei, & charitatis ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium.

II. Innocentius XI. ex fragilitate propulsoribus quas proscriptis, tres ad hanc materiau spectantes damnavit, suntque sequentes.

3. An peccat mortaliter, qui aliud dilectionis Dei semel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus.

6. Probabile est ne singulis quidem rigoribus quinquennialis per se obligare præceptum charitatis erga Deum.

7. Tunc solum obligat quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam qua justificari possumus.

III. Alexander VIII. an. 1690. unam supradictam damnavit propositiones, quarum sunt inter alias sequentes in ordine.

7. Revera peccat quidio habet peccatum merito eius turpiditudinem, & difformitatem cum natura fine ullo ad Deum offendere respectu.

10. Intentio qua quis detestatur malum, & prosequitur bonum, meret ut cogit obtemperat gloriam non est reæ, nec Deo placens.

12. Omne quod non est ex fide christiana supernaturali quo per dilectionem operatur, peccatum est.

13. Quisquis erit aeternæ mercede intuietur Deo famulatur, charitate si carerit, vitio non caret, quod licet intuiri beatitudinis operatur.

16. Atritio que gehennæ, & peccatum metu captivatur sine dilectione Dei properat, non est bonus matus supernaturalis.

Dissert. II. de Charitate erga Deum, Cap. II.

61

Inventarium propositionum qua laxè videntur.

I. P. Thomas Tamburinus lib. 1. in Decal. c. 1. n. 9. de fide scribens, doctrinam præmit, ita quia omnium trium theologiarum virtutum præcepta in nihilum redigit. „Pato (inquit) per se directè numquā obligat fides ad credenda, predicta mysteria non implicita, nec explicitè ex vi necessitatibus præcepti fidei. Ratio prioris dicti est, quia ut diximus ... nunquam præceptum aliquod obligat, nisi sit determinatum. Cum enim non possit nisi ut determinatum exire in executionem, non conferatur prædictè esse completum.

Nom. 10. Ultra progradientur ad defruendum speciale præceptum charitatis. „Confirmatur primò nostra lenitentia ex Azorii, qui docet charitatis præceptum tunc solum obligare quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam qua justificari possumus, hoc præceptum non videtur obligare nisi ut medium iustificationis, vel ut dispositio ad illam. Hec ex illo. Ex quibus colligo similiiter dici posse de actu fidei, & consequenter de actu spei, ut cum de spe, infra c. 2. §. 1. & c. 2. cum de charitate agam, huc me remittens rursus innuam infra cap. 3. §. 2. num. 2.

II. Videndum nunc est quid de charitatis præcepto scribat loco à se citato. Refert. n. 1. varia Doctorum placita his verbis. Laborant Doctores in assignando tempore quo debet fidelis ex obligatione auctum positivum amoris eliceri circa Deum; variisque tempora, ut varijs ingenia bonum, affiguntur. Primum tempus, quod aliqui afferunt, est initium usus rationis. Secundum sibi vita. Tertium tota vita indeterminata sumpta, ut saltem feme in ea ametur Deus. Quartum unius dies festi in quibus debemus Deum specialiter vacare. Quintum tempus quo adulteri suscipit baptismum. Sextum tempus quo quis suscipit Eucharistiam. Septimum, quando fertur sumptus martyrii. Octavum, quando à Deo magnum accipit beneficium. Nonum, quando audiis aliquem contra Deum blasphemantem. Decimum, quando graviter tentatione, pressuram diuini Dei, cum periculo confessus, nisi ad Deum per amorem te convertatur.

2. Mibi placet doctrina Azorii, qui docet, hoc præceptum charitatis impostum fuisse ob iustificationem impii: solum igitur tunc obligare, quando impius, quia Sacramentum penitentiae non est in prompta, non habet aliam viam quia si justificet, nisi elicit alium conscientiam, que semper aliquo tandem modo adamum amris Dei super omnia dilecti involvitur. Consequentem igitur, & indirexisse ratione fugi iustificatione, at alium charitatis fideles obligantur. Vide supra c. 1. §. 1. 50. ubi idem loquendus modus mibi placuit de præcepto actus fidei, & spei: nam per ibidem dicta, & confirmatis hoc Azorii doctrina, & impugnari poterent tempora modo astricta non praecedentes.

3. Confirmatur, quia licet communis sententia doceat dari præceptum speciale de amendo Deo in illis verbis, Dilige Dominum tuum, & alibi tantum non ignobiles Doctores docent hoc præceptum non esse speciale, & speciali tempore Tim. I.

, implendum, sed generale imbibitum in omnibus præceptis; sicut secundum præceptum de dilectione proximi non est speciale, sed in Deo caligi præceptis contentum: nam præterea dicitur: In hiis duabus præceptis, id est dilectione Dei, & proximi, universa lex pendet, & Propheta: te: & qui habet præcepta mea, & servat ea, ille est qui diligit me, & plenitudo legi dilectio. „Si enim qui servat præcepta diligit, quique diligit, servat; jam unum ex his continetur in alio, & consequenter præceptum charitatis indirexisse, solum, & ratione alterius obligabit.

4. „Probabilis ergo, & ratissima sententia est illorum qui negant, fideles initio usus rationis (sic Caltrap, cum Azor. Valent. Sanch. Suar. Conimach. ab eod. cit.) & fine vite (sic idem ibi n. 9, cum Azor. & Sanch. ab eodem cit.) obligari ad se convertendos ad Deum, illum amando: ponere enim hujusmodi obligacionem, quæ certè solidum fundamento non innititur, tur nihil aliud est nisi scrupulos ingenerare, non quidem iudicantis, quia hi ad eam obligacionem minus advertunt, sed doctioribus, &c.

III. Patrius Sporer tract. 11. in 1. præcept. Decal. c. 5. n. 31. cui P. Tamburini, & Auctorum quos Tamburinus allegat, opinionem de more transcribit, & fusius eam explicat, & quatenus fieri potest, proponunt. „Probabilis mihi (inquit) haecens semper vita fuit sententia præceptum illud numquā obligare per se, quod actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprieatis, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicitum amoris Dei super omnia; sed ei satisficer per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem omnis peccati proprietas, ut Deum, uti docent multi, & graves Doctores apud Tamburinum. Ratio est: quia ex una parte volens propter Deum observare omnia, & actum explicit

confutationem meretur. Precepimus maximum, & primum, & tanta verborum severitate, & emphasi ad Deo impositum; precepimus quod est vita christiana anima, qua Deus unicè vere vivimus, semel tantum exercendi actus vitales debitum imponit?

III. QUÆST. III. Obligatio haec preceptum singulari dicitur & quinquenniis? RESP. Opinacionem adficiemus propugnarunt olim aliqui; sed hanc quoque damnavit Ven. Innocent. XI. Probabile est ne singulis quidem rigoribus quinquenniis per se obligare preceptum charitatis erga Deum.

IV. QUÆST. IV. Obligatio preceptum, iſuſ per ſe in primo uſu rationis inſtituit? RESP. Adſiſtunt cum S. Thoma communiter graviores Theologi. Quandoquidem aliquis determinat vita tempore hoc preceptum per ſe obligat; ut definiuit Ecclesia, ad amandum Deum: ergo haec obligatio potissimum urget in primo uſu rationis inſtituit moraliter accepero. Lux quippe rationis aperit puer ingressum in hunc mundum, ostenditque viam quam ducit ad portum. Tum igitur deliberare de ſe ipſo debe, & ultimum ſibi praestitutum ſiem. Finis hic ultimus Deus eſt ergo amandus, praedilectione ſue. Et ſane dum prima illa rationis lux affulget, aliquid agere juventis aſtrigunt. Quid vero apertus, meliusque agere valet quam ſuum Creatorem, Redemptorem, & aeterni ſue felicitatem diuinum. Patet enim ſalutare, diligere, & ad eisdem amplius anhelare? Nullum itaque tempus opportunius amandi Deum designari potest: quam intercalum illud in quo deliberandum eſt de via acripienda, & de ultimo fine felicitando. Hoc autem tempus illud in quo uſus acquirebitur rationis.

V. Oppolitam opinionem communiter defendunt Probabiliti, & inter plura que obtrudunt ſophismata unum eſt, quod onus nimis grave imponitur pueris: Christus autem dicit: Jugum meum suave eſt, & onus meum leuē: Matth. 11. Tunc autem ſuave jugum eſt contendunt cum humanis appetitionibus, & libertatis accommodatur. Quoties aliquid diuinum mandatum onus imponit concupiscentia, cupiditati, & careris illecebris infelicitum, uirtutes regerunt dictum oraculum: Jugum meum suave eſt, &c.

VI. Autores isti falſo in fenſu, praefato oraculo abutuntur. Omnes ad unum. Patres testantur jugum Christi ſuave eſt, quia eſt jugum amoris, charitatis, amicitiae, & benevolentiae. Dura eſt carnis conſtitutio, tolerancie, perſecutionis, concupiscentiae, cupiditatis, crucifixio, caſitatis custodia, & plurimi alla qua Evangelium jubet. Durissima, & asperima haec ſunt, nedum dura, & alpera. Verum dulcia, & ſuavia tum foliū evadunt omnia cum diuina charitas, cum celestis amor, uincionem, ſuavitatem, & delicias diuina amicitia effundit. Si mulierularum affectus dulcia, & ſuavia reddunt ſuis amatoribus gravissimam incommoda quae hi ſufiſcent, ut eisdem placeant, qua ſuavitate, qui bus delictis non replebit Deus amantes fuos?

Benigni Casuſtis durissimum, & asperissimum efficiunt jugum Christi; a quo frequens charitatis, qua ſola asperitatem, & duritatem tollit

exercitum auferunt. Omnia diuinæ legis mandata carni, & ſanguini infesta, inimica, & onerosa ſunt, Charitatem, amicitiam benevolentiam adde, & omnia dulcedcant amabitus. Haec eſt omnium Patrum doctrina.

VII. Paucos ex multis S. Augustini textus adduco. In psalm. 47. Quia quid enim difficultas eſt in preceptis, leve eſt amanti. Nec ob aliud relata intelligentiam dicitur Matth. 11. 30. Obus meum levet eſt, nisq; quia datus Spiritus Sanctum, per quem diffunditur charitas in cordibus vestris. Fufis loquitur ferm. 66. cap. 1. Durum videatur, & grave quod Dominus imperat, ut si quis cum uero ſequi, abneget ſcīpium. Sed nec eſt durum, nec eſt grave quod illi imperat, qui adjuvat ut fiat quod immoratur. Nam, & illud seruū eſt quod ei dicitur in Psalm. 16. Propter verba labiorum tuorum ego cultor vias duras: & illud seruū eſt quod iſi dixit dicitur Matth. 11. v. 30. Jugum meum leuē eſt, & onus meum leuē. Quia quid enim dūrum eſt in preceptis, ut ſi lenis, charitas facit. Novimus quanta ſunt amori faciliꝫ . . . quanta boniſ ſunt, quanta iniqua, & intolerabilis pertulerunt ut perverſient ad id quod amaverunt. Item lib. de natura & grat. contra Pelagianos cap. 69. Valde autem bona priua precepta ſi legitimis illi utinam. Eo quippe info quo firmiſtis creditur, Deum iustum, & bonum impofibilis non potuisse præcipere; hinc admouimus, & inſatilibus quid agamus, & in diſſicilibus quid petamus. Omnis quippe ſunt ſuaria charitati, cuius Christi farcta leuis eſt: aut ea una eſt ſuaria iſi que lenis eſt, ſecondum hec quod dicitur eſt 1. John. 3. v. 3. Et precepta eius gravis non sunt. Et quid dicitur in Deuteronomio 30. . . Prope te eſt verbum in ore tuo, & in corde tuo. . . Conſeruā ergo quippe, fiant illi precepta, ad Dominum Deum tuum ex tvo corde ſuo, & ex tota anima tua, mandatum Dei ſuam habeat grave. Quoniam eſt enim grave, cum sit dilectionis mandatum: Aut enim quid que non diligit, & ido gravis eſt; aut diligit, & gravis eſt non potest. Diligit autem, ſi, quod illi admittuntur. Ifrat conversus fuerit ad Dominum Deum ſuum ex tvo corde ſuo, & ex tota anima tua. Mandatum, inquit, novum do vobis, ut vos inuenient diligatis: John. 13. v. Qui diligat proximum, legem impleri: & Plenitudo legis charitas. Secundum hoc, & illud dicitur eſt: Si ambularet ſemitas bona invenient utique ſemitas iustitia lenis. Quoniam ergo dicitur: Propter verba labiorum tuorum ego custodi vias duras? Psalm. 16. Nisi quia utrumque verum eſt, Dura ſunt timori, leuis amor.

VIII. Hactenus oftenim eſt 1. charitatis preceptum ſpeciali eſt, & actum expreſſum amoris imponere; 2. plurim in vita obligare; 3. intra quinquennium illud per ſe urgere. Alia nuna tempora deſignanda ſunt quibus hoc urget mandatum.

IX. QUÆST. V. Frequenter ne ad actus amoris Dei obligat charitatis preceptum? RESP. Si verba quibus Deus præcipit amorem hunc, ſpectentur, temeraria appetit proposita quæſtio. Non frequentiam modo; verum etiam moralem conſtitutionem diuinam amoris jubet diuinum mandatum adeo perſpicue, ut nec recovari in dif-

diſputationem poſit. Legantur verba Denter. 6. Joan. 6. inquit Christus: Manete in dilectione mea. Quæ verba conſtantem perseverantiam in diuina dilectione produnt. Clarius hoc exprimit epif. 1. c. 4. S. Petrus: date omnia autem mutuam in voluntate charitatem continuam habentes, quia charitas operis multitudinem peccatorum. Et profecto Christiani vi propriæ profectionis vitam vivere Christianam aſtrigunt. Quid eſt hec vita christiana, nisi coniunctio anima cum Deo, quemadmodum vita corporalis eſt in unione atque cum corpore?

X. QUÆST. VI. An ſat fit ſemel in anno ac- tu charitatis elicer? RESP. Has, similesque quæſtiones, Patribus omnibus ignotas, dum propositas ab ultimo zetatis Theologi lego, non leviter perfundor admiratione. Haec quippe ſimillima huic mihi videtur: Utrum homo vivens ſemel in anno attus uite edere aſtrigatur vel an ſat fit ſemel in anno attus uite elicit? Nonne per diſputula quæſtio eſt? Magis vero ridicula quæſtio ſeruit, ſi de homine mortuo diſputatio inflaturetur.

XI. Proprieta itigur quæſtio aut eſt de homine iusto, aut de homine peccatore. Si de homine iusto, nimis vana appetit. Nam homo iustus vita vivit diuina ergo moraliter continuat charitatem officia. Nullum enim opus deliberare voluntum eſt in homine iusto, quod non ſit aut meritorium, aut demeritorium, ut in 2. d. 9. 4. o. quæſt.

1. art. 5. docet Angelicus: Nullus actus a voluntate deliberatio progedrionis potest eſſe qui non fit bonus, vel malus, non tantum ſecundum Theologum, ſed etiam ſecundum moraliſtum Philosophum. Et voluntarius non potest eſſe aliquis actus a deliberata voluntate procedens in habente gratiam qui non ſit meritorius. Sed in non habente gratiam potest eſſe aliquis actus deliberatus qui nec ſit meritorius, nec demeritorius. Et paulo inſtrat: Sedramen actus bonitatis, civilis perfectus, non eſt ſupelliciis efficacia meritoris, niſi in eo qui gratiam habet: & ideo in eo qui caret gratia, indifferens eſt ad meritum, & demeritum; ſed in illo qui gratiam habet, oportet vel meritorium, vel demeritorium eſſe, quia ſicut malus erit demeritorius, ſic & bonus erit meritorius. Quia cum charitas imperet omnibus virtutibus, ſicut voluntas omnibus potentiis, oportet ut quidquid ordinatur in finem aliquius virtutis, ordinetur in finem charitatis. Et cum omnis actus bonus ordinetur in finem charitatis, in finem charitatis ordinatus remanebit, per quam Deum ultimum finem uite ſuauit, ut ſit meritorius erit. Et ſic comedetur, & bibetur fervido modo temperante, & ludere ad recreationem fervido modo eutrapelite, quæ medium tener in ludis, ut dicitur 1. Ethicorum, meritorium erit in eo qui charitatem habebit, per quam Deum ultimum finem uite ſuauit, ut ſit meritorius erit. Hoc item docet pluribus aliis in locis.

Quæſt. 11. de malo art. 5. ad 1. Ab hoc quod aliquis ſit actus meritorius in habente charitatem, non recipiuit quod actu referatur in Deum; ſed ſufficit quod actu referatur in alio, quem finem convenientem, qui habitu referatur in Deum. Sic ut ſi aliquis volens peregrinat Tom. I.

F 2
cum

Heine compertum, exploratumque eſt, vanam eſt quæſtione illam, utrum ſemel in anno elicer actu amoris fidèles debeat, aut ſingulis Dominicis. Si enim ſermo de jūtis ſit illi

5, ceterum charitatis. Diliges proximum tuum sicut te ipsum, non est speciale, speciali aliquo tempore, ne per se obligatorie implendum per aliquem actum, internum elicitem amoris erga proximum (quando enim hoc?) sed est preceptum generale immutabile in omnibus praeceptis Dei erga proximum; etiamque abundantanter fatus, dum quis vult servare praecepta Dei erga proximum, & data occasione de facto servat abstinentiam ab omni odio, offensa, & injuria, & dum opus est, exhibendo opera externa charitatis.

3. Aliud novum urgentius fundatum exhibet propositio omnino prima inter prohibitas, ac damnatas sub Alexandre VII. anno 1665; ita sonans: Homo nullo unquam vita sue tempore tenetur dilectus ultimus fidei, spes, & charitatis ex vi praeceptorum divinorum ad eas virtutes, tibi pertinentem. Sic propositio damnata. Verum nulla hic sit mentio de actu formaliter explicito, amoris Dei super omnia; & omnino sufficere videtur, praeceptum charitatis sepe obligare, per se, si alium quatenus est negativum, ut in cibis supradictis, est numquam obligat ut affirmitur. Ergo minus damnata censeri debet, ber nostrae sententiae.

4. Sed ecclesia novissime anno 1679. fundimentum urgentissimum, meo iudicio, posuit, Innocentius XI. Inter complures propositiones damnatas tamquam scandalos, & in praxi perniciosa etiam has tres ordine repudiavit. An peccat mortaliter qui ultum, &c. Hic ego dic vicias manus ob reverentiam, & obedientiam facta Sedi Apostolicae.

IV. P. Castropalau tr. 6. disp. 1. punct. 4. num. 9. Quinto afferunt alii, instanti periculo mortis, etiam peccati mortalitatem confituntur non ei, immo etiam illius confituntur sacramentaliter confitentes, ut obligatum esse Deum super omnia diligere. . . Fatorum obligacione iste sati probabilem, & in praxi semper consulendam; at non est omnino certa si peccati mortalitatem confituntur non ei: nam illam rejecit Auctor Saneb. Per charitatem, inquit Angelicus, assequimus ultimum finem, Deoque conjugiatur. Instante separationis momento ad hoc mandato, & conjunctionis cum Deo, non jubemur actum efficerem amoris, qui medium est quo reapsit Deo copulemur?

V. Idem loc. cit. num. 9. Septimo ali dicunt, obligare hoc praeceptum primo, cum martyrum subfundum, vel aliud egegiam, difficileque opus aggrediendum est: quia expedit tunc firmare amorem Dei obsequio. Sed ego convenientiam agnoscam, obligatum improbo. Christians ergo, tyranno mortem minante, ac more ipsa imminentia, actum charitatis qua, & Deum, & tyrannum amet, atque se ipsum confirmet, roboretque ad subeundum agomen, immaneque supplicium, edere non astringitur? Conveniens id erit, necessarium non erit?

VI. Idem loc. cit. num. 10. Hoc ergo obligatum exigitum quilibet adulterio teneri non singulis annis, ut placuit Petro de Lodeina, quia hoc est nimis durum, & nullo sermo fundamento nititur; sed aliquoties in vita... Reparatum autem dilatationis trium annorum est gravum. Nimirum durum est suavibus

amicitia amplexibus singulis annis Deum parentem, provisorem, conservatorem, redemptorem, benefactorem nostrum amare?

CAPUT III.

Charitatis Theologicae notio, objectum, praerogativa, & preceptum.

I. QUÆST. I. Quid sit charitas, ejusque objectum? RESP. Charitas accepta pro habitu definitur: Est virtus divinitatis infinita, qua Deus propter se, & proximus proper Deum diligere. Charitas Deum amat, ut est Deus, & proprie suam bonitatem, ac perfectionem. In ea particula proxima comprehenduntur omnes creature rationales aeternas gloriae capaces.

II. Objectum materiale, seu quod primarium charitatis est Deus, secundarium est proximus proper Deum. Objectum formale charitatis est infinita Dei bonitas propter se amabilis. Hac ratione charitas distinguitur a dubius aliis virtutibus theologicas.

III. Prima charitatis praerogativa est amicitia Deum inter, & homines. Jam non dicam vos servos, sed amicos: Joann. 13. Hec amicitia reciprocum benevolentiam includit, & mutuam bonorum communionem, ut subdit idem Evangelista c. 14. Qui diligis me, diligetur a Patre meo, & ego diligam eum. Filius Dei humanam naturam sibi copulavit, & ad Divinitatis fastigium evexit, ut cuiusdam aequalitatis speciem adumbraret. Secunda praerogativa charitatis est quod sit anima vita, sicut corporis vita anima est, inquit Augustinus. Tertia praerogativa charitatis est quod sit donum a Deo insulm nullis nostris meritis antecedentibus, nullaque nostra naturali capacitate spectata. Quarta praerogativa est valor quem charitas ceteris omnibus operibus tribuit. Habent utique ceterae virtutes ex proprio objecto suam honestatem, & beatitudinem; verum ut praei coronam redimite evadant, veste nuptiali charitatis ornatae sint necessaria. Quinta praerogativa charitatis est quod sit ultimum finis omnium excellentiarum, ut in Cor. 13. S. Paulus. Major autem bonus est charitas.

V. Charitatis actualis officia, & actus sunt benevolenta, affectus unionis, complacentia de perfectionibus divinis, amor infinita bonitatis, desiderium ejusdem glorie; velle Deo bona, tum intima, que sunt omnes infinite perfectiones, tum extrinseca sita in manifestatione divinarum perfectionum, nempe quod Deus colatur, adoretur, laudetur, & ametur ab omnibus creaturis.

VI. QUÆST. II. Urget ne praeceptum amandi Deum? RESP. Hoc est omnium mandatorum maximum, & primum inquit c. 22. Evangelista Matthaeus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum, & primum mandatum. Conferat velim haec Christi verba cum opinionibus quas ex Tamurino, Saneio, Sporer supra retuli c. 2. & cum thesibus proscriptis, quas aliqui recentes Probatibiliter docuerunt: & inde collige, quae adhibenda fides sit similibus auditoribus in ceteris mo-

morum controversis obscuris, & implexis, si in explicando gravissimo, & in primo mandato tam luculentem a Christo Domino expresso, in tam latax opiniones lapsum sunt.

VL S. Thomas 2,2, quæst. 44 art. 1. pluribus rationum momentis evincit hoc speciale præceptum. Quia enim ratione charitas virtus specialis est, eadem præceptum imperans ejusdem actus peculiares est. Et autem (inquit Angelicus) aliquid debitum duplicitate modo PER SE, aliud modo propter aliud. Per se quidam debitum est in uniques negotiis id quod est finis, quia habet rationem per se bonum. Propter aliud autem est debitum id quod ordinatur ad finem. . . Finis autem spiritualis vita est ut bona aeternitatis Dio, quod fit per charitatem: Et hoc ordinatur sicut ad finem omnia que pertinent ad spiritualium vitam. . . In quolibet autem genere id quod est per se, potius est quod est propter aliud: Et ideo maximum præceptum est de charitate.

VII. S. Augustinus lib. 1. de mor. Eccl. c. 11. explicantis hoc mandatum inquit: Si igitur diligenter Deum omnis procedunt in bonum, & summum bonum, quod etiam optimum dicitur, non modo diligendum esse, sed ita nemo ambigit, sed ita diligendum ut nihil amplius diligere debeantur; idque significatur, & exprimitur quod dictum est: Ex tota anima, & ex toto corde, & ex tota mente: quia, queso, dubitaverit, bi omibus constitutus, & firmissime creditis, nihil nobis aliud esse optimum, ad quod adipiscendum, per præceptum caritatis festinare oporteat, quam Deum. Item si nulla res ab eis charitate non separabit, & quid, esse non solam melius, sed etiam certius hoc bene potest? Sed singulariter breviter attendamus. Nemo inde separari potest nisi minorat mortem: idipsum enim quo diligimus Deum, mori non potest, nisi dum non diligat Deum, quod nihil est aliud quam ei quidquid in diligendo, argu sequitur præponere. Nemo inde separari potest, si vita: nemo enim ab ipso fonte separari possit, nisi aquam, &c.

VIII. Itaque mandatum istud speciale est, quod per le amoris actum imperat. Fala ergo quorundam opinio, qua asserebant mandatum istud generaliter esse in aliis præceptis inclusum. Quare merito Alexander VII. proscriptis sequentis thesi anno 1690. Bonitas objectiva consilii in convenientia obiecti cum natura rationis, formalis vero in conformitate actus cum regula morum. Ad hoc sufficit ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretative. Hinc bona non tenetur amare NEQUE IN PRINCIPIO, NEQUE IN DECURSU VITÆ SUÆ MORALIS.

IX. QUÆST. III. Amor quem præceptum hoc imperat, debet esse appetitivus, vel etiam intensivus? RESP. Duplicem distinguunt Theologi amorem charitatis: appetitivum unum, intensivum alterum: que distinctione non valde antiqua est. Amorem appetitivum Deum prosequimur, cum Deum omnibus rebus preferimus, & cum tali amore flagramus, mala omnia pati, & sustinere, & bona quacumque amittere pati fumus, ne Deum offendamus. Amor intensivus addit fervorem vehementer, & conatum intensorem, & sensibilem etiam quasi teneritudinem maiorem, & minorem. Convenit penes omnes, præceptum istud non jubere amorem intensivum hoc modo explicatum, tunc prout intensio ultra præceptorum observantiam.

Tom. I.

impellit animum ad opera consili exequenda, & ad sublimiorum perfectionis viam percurrentem, & quæ in mutuis amplexibus delicias constituitur. Præcipitur autem amor appetitivus, quo Deum præelligimus, & præferimus omnibus aliis bonis; & hoc modo diligimus Deum ex toto corde, ex tota anima: quoniam solus Deus dominatur in corde nostro, & sibi omnes affectus nostros subjicit. Amor iste cum pugnet adversus amorem carnalem, & terrenam cupiditatem, non est lejonus ab aliquo fervore, intentione, & conatu. Hoc tamen charitas augetur, & ejus fervor magis accidetur. Idcirco tres charitatis status cum Augustino, & Thoma distinguunt Theologi, nempe incipientem, proficientem, & perfectorum. Charitas incipiens hominem Deo subiectum, concupiscentiam, cupiditatem, & appetitiones coeret, peccata omnia infestatur, & omnia amoris caletis impedimenta removet. Charitas proficiens altius affurat, flammis furiosum exolit, grandia conatur, & tota in pietatis, & virtutum exercitio incombuit: non modò servare legem exacte studet, sed consilia etiam evangelica perfectionis exequi contendit. Charitas perfecta quasi triumphans de prostratis hostibus. Deo fruatur, & tranquilla delectus caletis affuit. Verum magis experientia, & exercitio divini amoris, quam calamo hac omnia exprimitur.

X. Desiderium deliberatum perpetuò manendi in hac vita à peccato mortali non excusat auctores plures: quam sententiam veram judico, quando animo deliberato revera quis cuperet perpetuò commorari in hoc mundo, quia is præponeret hujus vita statum Deo, atque adest præceptum amandi Deum super omnia violaret. Nec est quod reponas, hunc non præferre hanc vitam Deo, sed solum desiderare ne hac vita privetur, & ne in infernum incidat: direcè ergo cupit steriles poenas declinare. Non, inquam, hoc opponas. Via siquidem declinandi infernum non est vita istius perpetuæ, sed fuga peccati, & virtutum exercitium. Qui permanere in hac vita perpetuò vellent, reipæ, quamvis id non exprimant, peccator voluntibus frui cuperent, & onus infernum vitare. Desiderium istud perennitatis humi vitæ ex perverso carnalium voluptatum amore præficiuntur; idcirco malum, & vitiosum est, atque charitati infestum.

CAPUT IV.

Tempora designantur in quibus hoc præceptum amandi Deum urgeat.

I. QUÆST. I. Obligatum præceptum istud aliquo determinato tempore? RESP. Negantur nonnulli, qui contendebant præceptum hoc non esse speciale; sed opinio hæc jam profecta ab Ecclesiæ est.

II. QUÆST. II. Satisne est semel in vita actu amoris Dei elicere? RESP. Opinionem adhuc mantinet proscriptus Ven. Innocentius XI. in hac thesi: An peccat mortaliter qui ultum dilectionis Dei semel tantum in vita eliceret, condonari: non adest. Hæc opinio detestationem potius quam

F 2

COM.

cum vitam vivant divinam, singulis diebus charitas officia peragunt. Et si semel tantum non dico in annum, vel in mensem, sed in hebdomadam actum amoris eligerent paulatim tepidi, postea frigidi, & tandem peccatores evadent. Quid? Inter tota tempestatum fluctus, adversus tot temptationum impetus victores evadent, nisi fervens sit, & astutus divinus amor? Ad primum hostis aspectum, ad primum seducens muliercula illiscit, corrumpit, nisi in celesti amicitia fortes, & robusti fuerint. Si de peccatoribus sermo sit, isti implere divinum preceptum nequeunt, nisi Deo reconciliantur, & culpis oblitis, in gratiam feli exstiruant. Peccant vero isti, de die in diem suam conversionem diu deferendo. Quæstio ergo de peccatoribus non est, sed de iustis. Porro si dicamus iustis plures in hebdomada, aut mense debere actus charitatis elicere, quidquam ne oneris, & rigoris imponimus præter id quod re ipsa in praxi iusti peragunt? Quis namque iustorum vel per unicum diem negliger suum salutare amantisimum Deum, & recitare precacionem dominicanam, quam pronuntiari sincero corde nequit, qui Deum Patrem suum amet? Si vero id negligant iusti, in peccata, & quidem gravissima facili relabentur. Hortandi ergo, urgendique fideles sunt ut continenter Deum ardentis amore prosequantur, fecis disputandum num semel in anno, in mense, in hebdomada exercere hunc amorem debeat. Disputationes istæ ex hominum cerebro proficiuntur, non ex Scripturis sanctis, quo continuatum, perennemque amorem imperant.

XV. QUÆST. VII. Utrum ex precepto charitatis omnes astringantur dirigere opera sua in Deum? RESP. Disputatio est de direktione virtutum, non actualis. Quod præceptum charitatis imperat hanc directionem omnium operum in Deum ultimum finem, constat ex ejusdem præcepti verbis. Diliges Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua. Si totum cor, totum animam Deus popularat, codem jure omnes ejusdem partus, fructus, & opera requiri, ut interpretari. 1. 2. q. 100. art. 10. S. Thomas Sub præcepto charitatis continetur ut diligatur Deus ex toto corde, ad quod pertinet ut omnia referantur in Deum. Præceptum istud luculentius exprimit 1. Cor. 10. S. Paulus. Sicut ergo mandauit, fratre bibitis, fratre aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Rursus c. 14. subdit. Omnia vestra in charitate sint. Huic doctrina subscrubunt omnes Patres, quorū testimonia dedi Tom. 1. in Dec. lib. 1. q. 4. c. 12.

XVI. In extremum lapsi sunt Bajus, & Jansenius. Hanc propositionem, quæ est 25. Bajus docuit: Infidelium opera sunt peccata. & Philosophorum virtutes sunt virtus. Defendit Bajus omnia opera referenda esse in Deum vi charitatis theologica, & propria dicta, quæ sicut in infidelibus non reperitur. Heinc inutilis omnia infidelium opera esse peccata: quem errorum omnes Catholicos damnant. Catholicorum Theologi non pauci, praeterea Cardinalis Norifius, Franciscus Macedo, Vincentius Contensonius, pluresque alii

docent, sine fide theologica, & charitate propria dicta reperiri posse opera bona moralia; fecis vero sine auxilio actuali, speciali, seu charitate generativi, & communiter dicta. Docent, opera aliqua infidelium esse bona, & honesta ex officio, & objecto: at quoque vi auxiliis specialis divini non referuntur in Deum, peccatum omissionis contingit, quod non inficit operationem, dummodo operans sicut in honestate operationis suæperte natura bona, eamque non detorquet in pravum finem: quia tunc opus esse pravum omnes fatentur. Paucis rem habe. Omnes fatentur opera infidelium plerisque esse peccata, quia illa in praxi communiter refutant in finem pravum. Omnes similiter fatentur interdum infideles aliquæ bona moralia operari, aut vi specialis auxili, ut contendunt plures, aut virtibus natura cum auxilio generali, ut alii communius proponunt. Autores prioris sententie docent præceptum referendi omnia opera in Deum vel actu, vel virtualiter obligare solum sub veniali. Totum ergo disodium hue recedit non infideles aliquando perpeccent peccatum veniale omissionis, propreter quod negligent referre opus in Deum.

XVII. Quæ cùm ita se habeant, quis sati mitari nonnullos Theologos potest, qui adversus priorem opinionem, quam tota Augustiniensium schola, aliquæ gravissimi Theologi defendunt, tam impotenti imperio abripiuntur? Opinio ex una parte leioris momenti est: ex altera sua fruatur magna probabilitate. Nihiloculus non verentur nonnulli Theologi benigniores. Ethices patroni hæresis notam inurete dictæ opinioni, & in hæresis suspicionem abducere ejusdem auctores.

CAPUT V.

Confessaria, que theologiarum virtutum exercitia, & officia suadent.

I. HUC conferre Pastores, & Confessarii sua studia debent, ut altius fidem animi theologiarum virtutum imagines impriment, & in eundem præceptum exercitent. Idque ut facilius præsent, sub finem tractatus ejusmodi trium virtutum, pauca in hunc finem perstringere conseruit, ad SS. Patrum Ecclesiæ methodum fin in totum, saltem in partem accedere cupiens. Omnes namque Patres nullibi de morum doctrina tantummodo disputare docent, sed præfertim incumbunt in persuadenda ejusdem observantia.

§. I.

Quæ ratione fidei excellitia, & exercitium suadendum.

II. Expergescimini ergo viri Dei, animarum Pastores, & Confessarii, & pro eo quo ardoris zelo, gregem vestrum in perpetuo fidei exercito instruite. Fides Christi vera, & perfecta lumen in mente, amor in corde eius. Ut in mente splendeat fidelis lumen, oleum, quo lux ista fovetur, & alitur, in cordis lampade ardet aportat. Sol terra-

Diff. II. De Charit. erga Deum. Cap. V.

vaporibus obtenebratur, & fidei lux hebetur, dum ex corrupto corde impuræ exhalationes erumpunt. Virtus recta fidem non adorunt, sed viam parant ad lupestatem. Docete ergo fideles ut corda, & animas à virtutis purgent, si illustrantes suas viva fidei splendoris cupiunt. Si verborum apparatus, si eloquentia vi, si disputationis efficacitate hereticorum mentes in fidei obsequium subigere non valent, vita innocentia, virtutum, ac operum sanctificare illorum emolliente obstinationem, & propria humilitate corudem devincere supercilium studeant.

III. Incandens vero illi altius est, ut Filium Dei hominem factum, & hominum improprietatis, irsitionibus, & maledictis subiectum præ oculis habent: ut stantes, ambulantes, laborantes frequenter medientur Crucem, & in eadem pendentes Dei Filium, qui adeo mortuus, ut animas nostras à demonis servitu redimeret, & ad eternam felicitatem perduceret. Crux hac fax est, hæc lucerna, quam manu mentis tenerè debemus, & in hac tenebrarum valle dirigere iter ad caelestem Jerusalæm queant.

IV. Incredibilem fidei excellentiam, & infinitam Dei misericordiam, quæ tantum beneficium nobis imperit, vivide representare studeant: & hoc vel simili pacto illos alloquantur. Soporem aliquantippe excutire Christiani, & recognoscere fidem vestram annulare pretiosissimum esse, quo animarum vestrarum sponsalia cum Deo obsequianda sunt. Fides vestra secretaria Dei reservata nobis, nunc sub nube communicata, at suo tempore pulsa nube, & dilapsis tenebris, videnda in seipsis, quod ultimum est intime amicitia argumentum. Fidem hanc Christi morte partam, Martyrum sanguine adulam, miraculorum testimonium confirmatam, Doctorum sapientia defensam vobis Deus sola suæ clementia motus imperit. Mente percurrite tot mundi plagas, tot regna, provincias, imperia, & nationes, infidelitatis, & hæresis tenebrarum caliginem obducas. Recognoscite tot inter milia millionum delectos vos esse in genitem sanctam, in regale fæderostum, in filios & sponsos dilectæ Trinitatis. Verum recordamini simul regna, imperia, nationesque illas, que nunc infidelitatis, & hæresis tremenda supplici lunam, olim non fecit ac nunc vos, fidei lumine perfusa fusile. Religiose at latera vestra fidei, & religionis sublatæ formidandam stragem. Qui quandam fratres vestri, Dei filii, & Paradyli hæreses erant, nunc eorum sucesores vestri hostes, divinae vindictæ manus, dæmonum præcones, religionis proditores evaserunt. Equata sunt folo templi, diruta altaria, antiquata sacrificia; & feclera, schismata, hæreses, impietas vexillum explicant ubi olim sancti resulgebant, & dominabantur fides Christi. Quid est quod præ millionib. animas vestras fidei suæ annulo obsignaverit Deus? quod ab universalis naufragio servatas in sua religiosis arca reposuerit? Quod tanta prædilectione academ complexus sit? Hanc religionis vicissitudinem, & revolutionem, qua Deus suorum ita suæ in ipsa misericordia vasa, & bonitatem in vicissim

vindictæ exercet, dum recogitabat Apostolus Paulus, perterritus, & tremebundus exclamabat: O altitudo divitiarum sapientie, & scientie Dei! Quam incomprehensibilis sunt iudicia ejus, & inexplorabilis via ejus! Mentem ergo tantum arcanum degite, ut hinc colligatis immensas divinas misericordias divitas super vos sisulas.

V. Post explicatam tanti doni celititudinem, & majestatem intruere illos, ut frequenter in dies singulos præterit manè, meridiæ, & vesperæ actus fidei repeatant. Crucifixi imago numquam à mente recedat, recognoscantes ad eisdem exemplis conformandos mores esse, & vitam. Quæ prædictæ, & prædictinavit conformes fieri imaginis Fili sui. Hic clavum tundant facili Pastores: professionis in baptismate emissæ significatus explicant, doceant illos, id est Crucis signo frontes obsequiari suas, & sacro christiane ungis, ut coram universo mundo, etiam cum vita dispensatio, si opus esset, Christi Religionem intrepida confiteantur. Solliciti Pastores sunt & diligentes, & eo præcipue collinent vota sua, ut banc Christi, & Sanctorum imitationem fideantur fidelibus suis. Hanc morum doctrinam altius exaggerant, & commendant.

§. II.

Spe christiana exercende ratione.

VI. Quoniam tu Domine singulariter in spe constitutus es: inquietabat sanctus Propheta David Psa. 4. Spes in ardua, difficulta, & sublimita tendit. Seris recognoscere, quæ obstacula aggreditur amplificandi imperia, & triumphandi de hostibus fiducia. Nihil penderit thesauros exhaustire, & patrimonia prodigare; nihil facit uxorum lacrymas, filiorum fortē: late anima sustinet diras tempestates, temporum vices, & adversantes fortunæ idus, ut gloriā bello partam allearunt. Quæ non lucipiri incommoda, & molestias fugacium mercium acquirendarum fiducia? Quæ maria, quæ dislitas regiones non peragratis, quos fluctus, & quas tempestates non sustinet? Si spes haec terrena tam dura, tam aspera, tam tristitia decouquit, ut vana, & inanis comparet; quæ animi fortitudine spes Theologica aggreget obstacula debet, quæ ingressum remoratur: in caelestem Patriam? Quæ pectoris fortitudine, carnis luctam, sensuum lenocinia, sicutrum muliercularum præstigia, & falacia, mundi fraudes, hostilis dolos, dæmoni infidilias repellere cogit? Omnia ista strenue superarent homines, si certi forent se post victorianum affectuorum principiatum aliquem, regnum, aut imperium. Fides autem quam proficit, revelat illis æternum regnum, imperium infinitum possidendum post brevissimum istius vice cursum. Spes christiana possessionem sibi certam spondet, dummodo ea implementar quæ Religio credenda, & agenda præscribit.

VII. Erigit animum, & viri christiani, vires exerce, aquæ conatus, ut Deum assequamini. Spes christiana fortitudine nititur, quæ boles pro-

figat, impedimenta repellit, & difficultates omnes superat. Perversa spes est, quæ imputinat spondere in peccatis, quia à peccatis removet. Radix pervera spes est defectus timoris. Spes christiana inter fortitudinem & timorem ambulet. Timor à periculis removet, audaciam deprimit, & divina iustitia severitatem representat. In timore Domini fiducia fortitudinis, inquit Salomon. Timor avertit animum ne liberè pericula subeat. Fortis animus erigit, ut pericula quæ vitare non valet, impavidè propulset.

VIII. At cuim in mente venire potest, ut rationibus opus sit ad suadendum Christianis timorem spesi socium? Circumstant undique verbum pericula. Pericula in terris, inquit Apostolus, pericula in mari, pericula in magistris, & dicoctibus, pericula in falsis fratribus: pericula in nobis ipsis, in cordibus, in sensibus, in cogitationibus nostris: & nos infensati in delictis, & voluptatibus ducimus dies nostros? Unde quodam tanta dementia? Perpendite, Christiani, vos in carcere hujus mundi constitutis esse. Recogitate juventutis, & virilis etatis dilectionem. Omnes in hoc exilio constituti sumus sententiam aut eternæ mortis, aut eternæ vita expectantes. Hinc corona gloria, hinc gladius eterni supplicii impendit capiti nostro. Fidei oculos erigamus, ut coronam operibus bonis appensum, & supplicium operibus pravis destinatum meditemur. Decurant tempora, fluit dies, horæ, & momenta elabuntur, momentum infinitum, inimicorum aut coronam allegandam gremiam, aut cæcivem supponendam aeterno, tremendo supplicio. Et non concutimus, non trepidamus, non expavescimus?

IX. Evangelicus Pastor, ut animas sibi creditas in spe exerceat, immensitatem mercetis, & præmii aequi, omnipotentiam, & infinitam misericordiam paratam auxiliis & gratianis confecit, quibus præmium obtineatur, palam faciat. Illos doceat frequenter reperire illius fiducia actus quotidie, quemadmodum exiles, & peregrini continentem patrem anhelante, ut facile eisdem frequentare actus queant, dum impurus ad ferventis fortunæ, & calamitatum fluctus,

§. III.

in Charitatibus exercenda regula.

X. Fides theologica representat Dei bonitatem, clementiam, misericordiam, & beneficium infinitum creationis, & redemptoris nobis jam collata, & præmia eterna conferenda, quæ spes aequi cupit. Nisi seruum, & laxum sit cor humatum, continere se vix potest quia Deum aedó bonum, clementem, benefactorem, & liberalissimum largitorum amore prosequatur. Duo sunt amores, inquit Augustinus lib. 11. de Gen. ad litter. cap. 15. quorum alter sanctus, alter immundus. Amor charitatis cives efficit Jerusalēm, amor iniquitatis servos constituit Babylonis. Pugnant invicem amores isti, & alter pellit alterum.

XI. Amandum Deum esse agnoscō, inquit, sed quomodo diligendus sit, ignoto. Verius dixit, verbis exprimere modo quo Deum diligit, te nescire. Amor motus est, quia voluntas in bonum cognitum fertur, aut illud desiderando, aut de codem gaudentio, aut in eodem complacendo, eidemque bona desiderando. Si Deum amas, quia te creavit, redemit, conservat, protegit, alit, uno verbo, quia tibi beneficium est, amor appellatur castæ concupiscentie. Si illius amore flagras, quia bonus, qui dignus est, ut omnes ejus amore ardeant, ut illi bonum velint, ut ejusdem laudes pangant, ipsumque colant, amor est charitatis, & amicitia. Amor concupiscentia castæ imperfector est, & natura nostra intimior, id est ab eodem initium capit, deinde alioz sit alcensus. Quid est quod te ad amorem hominis accedit? Beneficia, reponis, quæ mibi consulti, & ejusdem in me prior effusus amor: & tandem ejusdem iustitia, equitatis, bonitatis, sinceritatis doctes, & plures aliae prærogativa. Excita in mente tua lumen fidelis christiana, quæ cum beneficia infinita tibi à Deo collata, tuu bonitatem, aquitatem, majestatem, clementiam, misericordiam, sapientiam, benignitatem, & innumeris alias doctes tibi vivide ante oculos proponat. Charitatem fides præcedit. Quo splendidius est fidei lumen, eo ardenter est amoris flamma. Cum fuerit meus fidelis luce perfusa, & voluntas spesi robore erecta, continuo accenditur amoris flamma, quam vix comprimerre anima præfatis duabus virtutibus ornatam, & excitata potest.

XII. Fuerunt qui, ut pacifissimam illius amoris flammam accenderent, docuerunt, amandum esse Deum, præficia quacunque spe euandem possidendi. Dei possidendi fiduciam mercenarium efficeret amorem contendebant. Quare, ut amorem hunc purum redderent, ab omni consequentiæ præmia desiderio vacuum volabant. Sed doctrinam hanc improbat Innocentius XII. Deus noster est merces nostra, beatitudine nostra. Diliges Dominum Deum tuum. Homines sine Deo nihil sunt. Sui destructionem appetentes homines, quoties separare se à Deo vellent. Illi impurus, & mercenarius amor est, qui alia præter Deum amat sine relatione ad Deum. Putis vero, perfectius que amor est, qui Deum amat, quia bonus est. Deum nobis vobis sumus, quia ipse le coronam, & mercedem nostram constituit. Ille nos suis filios, suis heredes delectit. Si filii, & heredes; si heredes, & possessores. Amamus Deum, ut summum bonum nostrum. Duo sunt respectus distincti; ac unus alterum non excludit, sed unus alteri subiectetur. Anima charitatis igne succensa modò sub una, modò sub altera relatione Deum diligat, & tandem se, & omnia sua in Deum referat, & ibi quiete veluti in sua eternæ felicitatis centro.

XIII. Pastores animalium, & Dei ministri omnes, si gregem evangelicum à vitiis purgare, & in virtutis semita contineat velint, in his theologicis virtutibus illum exercant. Post auditam sacramentalē confessionem inter opera satisfactoria, quæ imponere penitentibus debent, pre-

cribant harum trium virtutum pensum Deo offerendum. Ignorant, inquieti, harum virtutum officia exercere. Ignorant? Non sunt ergo christiani. Non sunt ergo absolutionis capaces, cum harum virtutum exercitium præcedere, & comitari sacramentum debeat. Quis ergo adeo rudit, qui nequeat meditari flexis genibus Filium Dei hominem factum, & crucifixum? Infroste illos, ut mentem defigant in hac cruce, in hac Christi passione, recogitantes Christum Dominum hanc mortem oblisce ob hominum amorem, ob eum redemptionem, & ut eos ad æternam felicitatem perducere. Instruite, ut recte symbolum singulos articulos parumper recognitando, & meditando. Monete illos, ut præcationem dominicam recitent implorantes à Deo hanc vivam fidem, invictam spem, & ardentes amorem. Harum virtutum exercitatio est fundamentum, & anima religionis christiana. Ceteræ devotiones ornatus sunt, & veluti adjecti flores: at si bases, & fundamenta aedifici christiani desint, omnia in summum occidunt. Sed præcipue inculcent, illos in Deum credere, sperare, & diligere, qui mores, & vitam ad Jesu Christi exemplar conformant.

DISSERTATIO III.

De Charitate erga proximum.

CAPUT I.

Recententur propositiones damnatae adversus charitatem proximi.

S I nonnulli graviter extenuarunt, & ferè de medio sublulerunt præceptum charitatis erga Deum, mirū non est quod laxas opiniones evulgarint adversus charitatem, qua proximum diligere astringimur. Propositiones ab Innocentio XI. prædicta in hac materia sunt lequentes.

10. Non tentatur proximum diligere actu interno, & formaliter.

11. Præcepto proximum diligendi satisfacie possumus per filios actus exteriores.

12. Vix in scolaribus invenies, etiam in Regibus, superfluum statu; ita vix aliquis tenetur ad elemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statu.

13. Si cum debita moderatione facias, poteris abque peccato mortali de vita aliquis tristari, & de illius morte naturali gaudere illam ineficiaci effectu petere, & desiderare, non quidem ex disdiscencia persona, sed ob aliquod temporale emolumentum.

14. Licitum est absoluто desiderio cupere mortem patris, non quidem ut malum patris, sed ut bonum curientis, quia nimicrum ei obuentura est pinguis hereditatis.

15. Licitum est filio gaudere de parricidio parentis a se in ebrietate patrato, propter ingentes divitias inde ex hereditate consuetas.

16. Licitum est filio gaudere de morte patris, non ut malum patris est, sed ut bonum meum, seu ut cauillam boni mei, nimicrum quia ex illius morte ego ejus hereditatem adhibeo; vel sic: utinam moriar mea filia, nam sic sexcentas sollicitudines excusiam, &c. hinc, quam sic desideras, major est resolvendi diffi-

CAPUT II.

Propositiones laxæ Calvistarum.

I. M arcus Vidal in *Arca de præcepto charitas* tit. inqvi. 1. pag. 25. ms 5. & seqq., Licet DD. communiter afferant, injuria affectum aliquando teneri particularia dilectionis signa, inimico exhibere, tum ob evitandum scandala, tum tum etiam quando ex tali signo exhibendo speraret probabilitet salus spiritualis immici: quia si fratrem errantem corripere debemus, si spes aedē illius emendationis, ut illum Dominus lacremur; ergo ut inimicum Deo, & nobis reconciliemus, jure cogim ad eum, v. g. latrandum, si quidem spes probabilitate aedē lucrandi illum salutatione nostra.

57. Nibiliam ego in se neutrum admitto, neque condescendo. Primum quodam scandalum grave,

quod his temporibus fecerunt nunquam intervenit, cum quasi apud omnes in præxi habetur non salutare inimicum, neque cum illo loqui, &c.

58. Quo vero ad secundum dico: sicut ego ipso non tenero sub mortali provide

saluti spirituali proximi, citra extremam ejus necessitatem, cum meo gravi damno tempo-

rali ita neque etiam tenero cedere honoris

meo, & famæ, quæ sunt bona superioris ordinis, nisi quae sunt temporalia, sub mortali, ut pro-

ximi spirituali vita provideam extra necessita-

tem extremam sed si quis teneretur exhibere inimico signa dilectionis specialia, quando

hī signis sperare ejus salus spiritualis, etiam

tenetur ut cedere honori suo, & famæ citra ex-
tremam necessitatem.

Auctor iste duo imponit christiana Religionis cultoribus, alterum quod efficit, quasi in omnibus obvinere morem denegandi salutationem inimicis; alterum quod fiat honoris, & famæ iacturam hīs officiis inimicis amplectimur, ut illorum eternam salutem lacremur.

II. Tamburinus lib. 5. in Decal. cap. 1. §. 3.

29. An filius possit mortem patris optare, vel

de illa gaudere, non ut malum patris (hoc

enim efficit odium execrandum) sed ut ipse filius

paterna hereditate fruatur? An mater possit

desiderare mortem filia, ne illam atere, vel

dolare cogatur? An possit subfusus mortem

cupere sui Praelati, ut praelatura ipse succe-

dat, vel ut ab eo Praelato sibi inferno, libe-

tur? Si folium desideras, vel cum gaudio

excipias ejusmodi effectus, hereditatem, mo-

lestis carientiam, praelaturam licetè hac

optas, vel amplecteris: qui non gaudeas de

alterius malo, sed de proprio bono. . . . Si de-

sideres sub conditione, facilis item est respon-

sio, licet posse. Denique si ab soluto desiderio

desideres in hunc modum: cupio mortem pa-

tri, tri non ut malum patris est, sed ut bonum

meum, seu ut cauillam boni mei, nimicrum

quia ex illius morte ego ejus hereditatem ad-

hibeo; vel sic: utinam moriar mea filia, nam

sic sexcentas sollicitudines excusiam, &c. hinc,

cul-